

Till Högsta förvaltningsdomstolen

ANSÖKAN OM RÄTTSPRÖVNING

enligt lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut

Sökande: Naturskyddsföreningen i Norrbottens län, org.nr 897900-4242
Naturskyddsföreningen Boden, org.nr 897001-6955

Motpart: Staten, genom Klimat- och näringslivsdepartementet

Saken: Rättsprövning av regeringens beslut den 30 april 2026, dnr KN2023/03630, att upphäva Länsstyrelsens i Norrbottens län beslut den 22 juni 2023, dnr 511-11838-2022, att bilda naturreservatet Bratt-Gallaberget i Bodens kommun (679 hektar)

Sökandens rätt att föra talan

Svenska Naturskyddsföreningen bildades 1909 och är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell förening för naturskydd och miljövård. Föreningen är organiserad i kretsar, länsförbund och riksförening som tillsammans har fler än 200 000 medlemmar. Naturskyddsföreningen i Norrbottens län är ett av 24 länsförbund i Sverige med 3247 medlemmar.

Naturskyddsföreningen i Norrbottens län uppfyller kriterierna i 16 kap. 13 § miljöbalken. Det klandrade beslutet avser upphävande av skydd av område enligt 7 kap. miljöbalken – en beslutstyp som uttryckligen räknas upp i bestämmelsen. Talerätt vid rättsprövning följer därmed av 2–3 §§ lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut.

Yrkanden

1. Högsta förvaltningsdomstolen upphäver regeringens beslut den 30 april 2026, dnr KN2023/03630.
2. Målet återförvisas till regeringen för ny handläggning.
3. Högsta förvaltningsdomstolen förordnar, i avvaktan på slutligt avgörande, att regeringens beslut tills vidare inte ska gälla (inhibition).

Beträffande yrkande 3 kan noteras att det kvarvarande undersökningstillståndet (Gallaberget nr 1001) löper ut den 28 januari 2027, sannolikt innan Högsta förvaltningsdomstolen hunnit pröva målet i sak. Risken för motparten av att beslutet inhiberas under mellantiden är därför begränsad, medan risken för sökanden av att inte få inhibition är påtaglig.

Enligt Högsta domstolens avgörande NJA 2012 s. 623 krävs att verksamhetsutövarens intresse av omedelbar verkställighet med viss marginal väger tyngre än intresset av att ett lagakraftvunnet avgörande föreligger innan tillståndet tas i anspråk. I förevarande fall är det intresset särskilt svagt: det kvarvarande undersökningstillståndet har varit gällande i över ett decennium och löper under alla omständigheter ut inom kort. Att döma till fördel för inhibition riskerar därför inte att beröva Boliden ett värde bolaget annars skulle realisera, medan avsaknaden av inhibition riskerar att göra sökandens talan i praktiken utan verkan innan den hunnit prövas. Jämför EU-domstolens dom Križan (C-416/10, punkt 107), om domstolens skyldighet att säkerställa den fulla verkan av ett kommande avgörande.

Grunder

Sökanden gör gällande att regeringens beslut strider mot rättsregler på det sätt som utvecklas nedan (7 § lagen om rättsprövning), och att felen inte uppenbart saknar betydelse för utgången. Grund 1 och grund 3 utgör huvudgrunder; grund 2 utvecklar ytterligare förbigångna omständigheter som förstärker bilden av ett bristfälligt underlag.

1. Beslutet vilar på en central sakuppgift som förändrats utan att förändringen kommunicerats med parterna eller redovisats i beslutet
2. Beslutet förbigår uttryckliga bedömningar i det egna beslutsunderlaget, och den åberopade brådskan motsägs av såväl det kvarvarande tillståndets ålder som bolagets egen samtidiga produktionsplanering
3. Bristande hörande och konsultation av Gällivare skogssameby och Sametinget inför ett beslut som direkt berör deras riksintresseskyddade markanvändning

Utveckling av talan

1. Motsägande och ej kommunicerat sakunderlag om undersökningstillståndets omfattning

Motsägelsen. Regeringens beslut anger att "undersökningstillståndet" – i singular – som berörs av naturreservatet överlappar med cirka hälften av området. Av

Länsstyrelsens beslut den 22 juni 2023, som utgör bilaga till det överklagade beslutet, framgår istället att reservatet vid tidpunkten för det ursprungliga beslutet berördes av två gällande undersökningstillstånd

– Gallaberget nr 1001 och Gallaberget nr 1003 – som tillsammans utgjorde "drygt tre fjärdedelar" av arealen. Regeringens beslut ger ingen förklaring till skillnaden.

Den sannolika förklaringen. Av Bergsstatens register framgår att Gallaberget nr 1003 förföll den 10 mars 2024. Det förklarar sannolikt varför andelen sjunkit: med två gällande tillstånd uppgick överlappet till tre fjärdedelar, med enbart nr 1001 kvar uppgår det till ungefär hälften.

Den rättsliga bristen. Att förändringen kan förklaras undanröjer inte bristen – den flyttar den. Tillståndet förföll den 10 mars 2024, fem dagar innan Länsstyrelsen avgav sitt yttrande i ärendet den 15 mars 2024. Varken det yttrandet, Bolidens bemötande den 12 april 2024, eller regeringens beslut redovisar eller kommenterar förändringen. Ingen part har någonsin beretts tillfälle att yttra sig över det förändrade sakläget innan regeringen lade den nya, lägre andelen till grund för sitt beslut. Detta utgör en brist mot kommuniseringsskyldigheten enligt 25 § förvaltningslagen.

Betydelsen för utgången. Bristen är inte enbart formell. Länsstyrelsen har i sitt beslut tillämpat en uttrycklig metodik för hur stor andel berörd areal bör hanteras: vid ett överlapp nära hela arealen (jfr Hornsmyran) behålls reservatet med undantag för det berörda tillståndet; vid ett mindre överlapp (jfr Tervajoki, cirka en tredjedel) undantas enbart den berörda delen. Ett bekräftat överlapp om hälften ligger närmare Tervajoki-fallet än det ursprungliga tre fjärdedels-överlappet gjorde. Regeringens beslut att ändå upphäva reservatsbildningen i dess helhet är därför, även om den nya sakuppgiften läggs till grund för bedömningen, svårare att förena med den egna, i akten redovisade metodiken än det skulle ha varit vid den ursprungliga siffran.

Jämför RÅ 2010 not 30, där HFD upphävde ett regeringsbeslut om detaljplan eftersom en avvikelse från gällande översiktsplan inte redovisats öppet i kungörelsen och planbeskrivningen. Principen – att det faktiska sakläget måste redovisas och kommuniceras korrekt för att beslutsunderlaget ska anses godtagbart – gör sig gällande med minst samma styrka när en förändring av en avgörande sakomständighet aldrig delges parterna.

2. Förbigångna bedömningar och motsägelsefull brådska

Länsstyrelsen har i bilagan uttryckligen bedömt att reservatsbildningen i Bratt-Gallaberget "inte kan anstå till dess att mineraltillgångarna har utretts närmare", eftersom en fördröjning skulle innebära "väsentligt sämre förutsättningar att nå syftet med reservatet" och medföra "betydande kostnadsökningar". Regeringens beslut att

2026-07-30

låta reservatsfrågan avvakta står i direkt motsättning till denna uttryckliga bedömning, utan att motsättningen berörs.

Vidare framgår av bilagan att reservatets bäckar och sjöar utgör en del av Natura 2000-området Råneälven (SE0820431), och att reservatsbildningen enligt Länsstyrelsens bedömning "bidrar till att stärka skyddet" för detta riksintresse. Sökanden gör inte gällande att regeringens beslut i sig utlöser en fristående tillståndsplikt enligt 7 kap. 28 a–29 b §§ miljöbalken. Sökanden är medveten om att kravet på Natura 2000-tillstånd som förutsättning för bearbetningskoncession avskaffades genom lagändring 2024, och att frågan numera istället provas inom ramen för den efterföljande miljötillståndsprövningen. Detta förändrar dock inte bedömningen i förevarande fall, eftersom saken här inte gäller en tillståndsprövsprocess enligt minerallagen utan ett beslut om att upphäva ett redan fattat naturreservatsbeslut. Den omständighet som görs gällande är inte att en tillståndsprövning uteblivit, utan att en i det egna beslutsunderlaget dokumenterad sakomständighet av uppenbar relevans för avvägningen förbigås utan kommentar.

Den brådska regeringens "avvakta"-motivering förutsätter motsägs dessutom av flera omständigheter. Det kvarvarande undersökningstillståndet, Gallaberget nr 1001, söktes redan 2014 och beviljades 2015 – Boliden har alltså haft undersökningsrätt i området i över ett decennium utan att detta har lett till en ansökan om bearbetningskoncession, och tillståndet löper ut inom mindre än ett år efter det överklagade beslutet. Vidare anför Boliden i sitt bemötande den 12 april 2024 själva att påträffade metallhalter talar för att dagbrott är mer sannolikt än underjordsbrytning vid Gallaberget – en brytmetod som varken det ursprungliga eller något tänkbart undantag i reservatsföreskrifterna medger. Slutligen beviljade regeringen samma bolag bearbetningskoncession för fyndigheten Nautanen, cirka 15 kilometer från Bolidens befintliga gruva Aitik, genom beslut den 29 maj 2026 – mindre än en månad efter det nu överklagade beslutet – avseende en planerad brytning om 500 000–1 000 000 ton malm per år under en tjugoårsperiod. Sammantaget ger dessa omständigheter stöd för att den brådska som åberopats för att just Gallaberget-reservatet omedelbart behövde upphävas inte är så påtaglig som regeringens motivering ger sken av.

3. Bristande hörande och konsultation av Gällivare skogssameby och Sametinget

Regeringens underlåtenhet att höra Gällivare skogssameby och Sametinget innebär inte bara en utredningsbrist enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer, utan en överträdelse av 2 § lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket, som ålägger regeringen att konsultera samiska företrädare innan beslut fattas i ärenden av särskild betydelse för samerna – och enligt 7 § ska den berörda samebyn konsulteras utöver Sametinget om ärendet har särskild betydelse för just den. Givet reservatets dokumenterade roll som kärnområde, flyttled och kalvningsland, i

2026-07-30

kombination med den kumulativa belastningen på samebyns verksamhet, kan ärendet

inte anses vara av annat än sådan betydelse. Undantaget för fall där konsultation redan skett i lägre instans (3 § första stycket 2–3) är inte tillämpligt: kontakten 2023 utgjorde ett skriftligt remissförfarande, inte den konsultationsprocess lagen föreskriver, och avsåg dessutom den motsatta frågan – reservatets bildande, inte dess upphävande.

Av Länsstyrelsens beslut och tillhörande skötselplan framgår att naturreservatet ligger inom Gällivare skogssamebys åretruntmarker, används som sommar- och vinterbetesland, och utgör "ett viktigt kalvningsområde under våren." Området omfattar även kärnområde och flyttled av riksintresse för rennäringen enligt 3 kap. 5 § 2 st. miljöbalken. Sametinget yttrade sig 2023 och betonade särskilt vikten av att berörda samebyar ges inflytande vid bildande av naturreservatet.

Av den kompletta ärendeakten (dokument KN2023/03630-1 t.o.m. -9) framgår att Gällivare skogssameby och Sametinget vid intet tillfälle bereddes möjlighet att yttra sig, konsulteras eller på annat sätt delta under handläggningen av Bolidens överklagande 2023–2026. Den enda kommunikation som förekommit har skett med Länsstyrelsen respektive med Boliden. Varken samebyn eller Sametinget nämns i något av ärendets nio dokument, med undantag för det bifogade 2023-beslutet.

Sökanden gör inte gällande att regeringens beslut i sig ådragit renskötseln en konkret, påvisad skada – frågan om beslutets faktiska konsekvenser för rennäringen är ännu inte utredd, just för att den aldrig kommunicerades eller konsulterades med den berörda samebyn. Det är denna brist som utgör grunden för rättsprövning.

Jämför HFD 2012 not 27 (Vapstens samebys rättsprövning av bearbetningskoncessionen för Rönnbäcken), där HFD fann att regeringens beslut saknade avvägning mellan riksintressena renskötsel och mineralutvinning enligt 3 kap. 10 § miljöbalken, trots att regeringen där uttryckligen avstått från att inhämta Sametingets yttrande. Det målet avgjordes innan konsultationslagen trädde i kraft och byggde därför enbart på miljöbalkens allmänna avvägningskrav. I det nu aktuella ärendet finns, till skillnad från i Rönnbäcken-målet, en efter 2022 tillkommen, uttrycklig lagstadgad konsultationsskyldighet att åberopa utöver den materiella avvägningsbristen, vilket ger grunden ytterligare tyngd.

30 juli 2026

Naturskyddsföreningen i Norrbottens län

Marie Persson
Ordförande i Länsförbundets styrelse

Naturskyddsföreningen i Boden

Berth-Ove Lindström
Ordförande i Bodens krets

Hänvisningar och bilagor

- Länsstyrelsens beslut 2023-06-22, dnr 511-11838-2022, med skötselplan
- Regeringsbeslut KN2023/03630, 2026-04-30, med bilaga
- Fullständig ärendeakt KN2023/03630, dokument 1–9, inklusive dagboksblad
- Regeringsbeslut om bearbetningskoncession för Nautanen, 2026-05-29
- Uppgifter ur Bergsstatens/SGU:s register (api.sgu.se) om Gallaberget nr 1001 (ansökt 2014, beviljat 2015, giltigt t.o.m. 2027-01-28) och Gallaberget nr 1003 (beviljat 2021, förfallet 2024-03-10)